

Forslag til

Tillægspakke med supplerende indsatser for øget genanvendelse

Cirkulær København – Ressource- og Affaldsplan 2024

Indhold

Indledning	4
Tema 07 Hjælp til sortering	5
7.1 Skraldemænd giver feedback og vejledning	5
7.2 Pulje til anskaffelse af indendørssorteringsudstyr	5
7.3 Telefonlinje for viceværter, affaldsansvarlige og borgere	6
7.4 Digitale læringsforløb	6
7.5 Boligforeninger bliver cirkulære	7
7.6 Grønne nabofællesskaber med fokus på affald og cirkulær økonomi	7
Tema 08 Prioritering af genanvendeligt affald	8
8.1 Omlægning af skakte	8
8.2 Beholdervolumen i gårdene tilpasses 70 % genanvendelse	8
8.3 Stop for fremtidige mobilsug til restaffald	9
Tema 09 Bedre indsamlingsmuligheder	10
9.1 Flere mikrobiler til bedre dækning med alle fraktioner	10
9.2 Fleksibel tømning – bestil tømning på dagen eller til specielle events	10
9.3 Stålcontainere til restaffald afskaffes	11
Tema 10 Nye indsamlingsordninger	12
10.1 Henteordning for haveaffald, pottemuld og dyrestrøelse	12
10.2 Henteordning for keramik og porcelæn	12
Kommunikation	13
Understøttende og tværgående kommunikationsindsats	13
Faktasite om affaldshåndtering	13

Indledning

Københavns Borgerrepræsentation godkendte Cirkulær København – Ressource- og Affaldsplan 2024 i december 2018 med tre målsætninger:

- 70 % af husholdningsaffaldet og det lette erhvervsaffald indsamles til genanvendelse
- 59.000 tons CO₂-reduktion
- 3-dobling af genbrug

Forventningen - på baggrund af midtvejsevalueringen af Cirkulær København - er, at genanvendelsen af husholdningsaffald i 2024 vil være ca. 63,6 %.

Den primære årsag til dette er, at det planlagte anlæg til eftersortering af restaffald ved ARC ikke når at levere det forventede bidrag til målopfyldelsen.

Dette tillæg består af 14 indsatser fordelt på fire temaområder, som samlet set forventes at bidrage til at nå målsætningen om 70 % genanvendelse i 2024.

Indsatserne understøttes af en tværgående kommunikationsindsats, som skal bidrage til at nå målopfyldelsen.

Konsekvenser af regeringens Handlingsplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi

Siden Borgerrepræsentation vedtog Cirkulær København – Ressource- og Affaldsplan 2024 har regeringen indgået en aftale, som påvirker affaldsområdet i Danmark.

Det skete i juni 2020 med aftalen Handlingsplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi. Aftalen skal ensrette affaldsordningerne i Danmark, så alle kommuner og alle erhverv med husholdningslignende affald skal kildesortere i de samme ti affaldsfraktioner og benytte samme piktogrammer til affaldsfraktionerne.

Ensretningen skal gøre det lettere at kildesortere rigtigt, fordi borgerne møder samme krav og forventninger på tværs af landet, og uanset om man er derhjemme, i skole/ arbejde eller på vej.

Principperne omkring ensretning af kildesortering samt udvidelse til ti fraktioner er allerede en del af Cirkulær København.

Konsekvensen af regeringens aftale er, at ordningen for mad- og drikkekartoner samt den kommende ordning for tekstilaffald fremskyndes i forhold til den oprindelige plan i Cirkulær København.

Siden sommeren 2021 har mad- og drikkekartoner i København skullet kildesorteres sammen med plastaffald. Forventningen er, at der er implementeret en ny ordning for tekstilaffald senest 1. januar 2023, og at affaldet indsamles i de kommende sorteringspunkter.

Med regeringens Handlingsplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi er det præciseret, at kommuner ikke må eje genanvendelsesanlæg. Det betyder, at det planlagte bynære anlæg til håndtering af madaffald ikke bliver etableret. I stedet håndteres københavnernes madaffald på et privatejet anlæg i Vestsjælland.

Af regnetekniske årsager kan CO₂-reduktionsbidraget fra madaffaldet ikke regnes med i KBH 2025 Klimaplanen og dermed bidrage til at gøre København til den første CO₂-neutrale hovedstad i verden i 2025. Men det er regneteknisk, for CO₂-reduktionen er den samme - det medregnes blot ikke i Københavns klimaregnskab. CO₂-reduktioner fra ressource- og affaldsområdet vil fremover opgøres som en del af afrapporteringen på KBH 2025 Klimaplanen, således at målsætningen udgår af Cirkulær København – Ressource- og Affaldsplan 2024.

I Cirkulær København er der en indsats, der handler om etablering af et eftersorteringsanlæg til restaffald, som skal sikre udsortering af de sidste genvendelige dele inden affaldsforbrænding på ARC.

Med *Handlingsplanen for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi* er der sået tvivl om kommunernes muligheder for at etablere et eftersorteringsanlæg til restaffald. På nuværende tidspunkt er det ikke afklaret, om København får lov at bygge et eftersorteringsanlæg, men forventningen er, at dette afklares i løbet af 2022.

Tema 07

Hjælp til sortering

7.1 SKRALDEMÆND GIVER FEEDBACK OG VEJLEDNING

Udfordring

Skraldemændene oplever hver dag, hvor godt borgerne har sorteret, og hvordan affaldsskuret ser ud. I dag har skraldemændene imidlertid ikke mulighed for at give feedback på borgernes sortering, og derfor går skraldemændenes observationer uudnyttet hen i stedet for, at de kommer københavnere til hjælp.

Løsning

Som en del af deres arbejdsrutine skal skraldemændene i en periode give individuelt feedback til alle ejendomme, når de har tømt beholderne.

De skal have et katalog af diverse fysiske hængere, flyers og klistermærker til feedback med på deres rute rundt i byen. Ved hvert besøg skal de aflevere minimum et feedback-element efter endt tømning. Det kunne eksempelvis være feedback med budskabet "Tak for god sortering", "Husk at bestille ekstra tømning ved overfyldning", "Husk at mælke- og drikkekartoner skal i plast", "Skal på genbrugsstationen" eller "Vi tømmer nu plastbeholderen oftere, så der er bedre plads til dit sorterede affald".

Effekt

Ved at give borgerne feedback på sorteringen af deres affald imødekommes misforståelser om affaldssortering og affaldssystemet, hvilket hjælper københavnere til at sortere bedre og dermed øger genanvendelsen.

7.2 PULJE TIL ANSKAFFELSE AF INDENDØRS-SORTERINGSUDSTYR

Udfordring

Undersøgelser viser, at et af de vigtigste skridt til at sortere sit affald i hjemmet er at få indrettet ordentlige sorteringssystemer i f.eks. køkkenet.

Løsning

Københavns Kommune har tidligere haft en pulje, hvor københavnere kunne søge 400 kr. til anskaffelse af et sorteringssystem. Alle midler blev uddelt og dækkede 25.000 boligenheder. Som en del af de eksisterende indsatser i Cirkulær København videreføres denne pulje med 7 mio. kr. Som en del af tillægget opskaleres puljen yderligere, så flere københavnere får mulighed for at bruge den.

Med indsatsen tilbydes et tilskud på 400 kr. per boligenhed til et indendørs sorteringsudstyr. Målet er, at tilskuddet benyttes af 25.000 boligenheder, hvilket sammen med den nuværende pulje svarer til 13 % af de samlede boligenheder i København.

Der fokuseres i første omgang på de ejendomme, som ønsker et samarbejde og kan hjælpe med installering af sorteringsudstyret. Dermed forventes effekten at blive større. Men alle københavnere har mulighed for at søge puljen.

Effekt

Ved at flere københavnere får opsat sorteringsudstyr indendørs, bliver det nemmere at etablere vaner og praksis i sit hjem, hvor affaldet opstår, hvilket øger genanvendelsen.

7.3 TELEFONLINJE FOR VICEVÆRTER, AFFALDS-ANSVARLIGE OG BORGERE

Udfordring

Københavns Kommunes kontaktcenter modtager hvert år ca. 10.000 forespørgsler om affald. Men hverken viceværter, affaldsansvarlige eller borgere kan i dag komme i direkte kontakt med affaldsfaglige medarbejdere og få svar, når de skal bruge dem. F.eks. er det nødvendigt med en hurtig respons, når der er tale om overfyldning af beholdere og behov for ekstra tømning. Når beholderen til genanvendeligt affald er fyldt, vil beboerne smide sorte- rede mængder i restaffaldsbeholderen i stedet.

Kommunen ligger desuden inde med viden om og inspiration til indretning af standpladser i forskellige typer af gårde. Dette er i dag ikke tilgængeligt for borgerne.

Løsning

Der åbnes en telefonlinje og mailboks til spørgsmål om affald fra viceværter, affaldsansvarlige og borgere. Denne skal dække både spørgsmål om sortering, afhentning og behandling af affald. Flere sager vil blive behandlet hurtigere, og det vil påvirke københavnernes opfattelse af affaldssystemet positivt.

Ved at dele viden og inspiration om, hvordan standpladser bedst indrettes i forskellige typer gårde, afhjælpes problematikker med tømning af beholdere.

Effekt

Hurtigere hjælp til afhentning af affald mindsker overfyldning, hvilket øger udsorteringen. Samtidig får borgerne hjælp til sortering, hvilket kan øge genanvendelsen hos dem selv, mens de kan bidrage til at sprede viden om affaldssortering i deres sociale netværk.

7.4 DIGITALE LÆRINGSFORLØB

Udfordring

Københavnere befinder sig forskellige steder i forhold til, hvor meget de ved om affaldssortering. Nogle er ikke kommet i gang. Andre er i gang, men står ofte med tvivlsspørgsmål, om hvordan noget skal sorteres. Og andre igen er superbrugere, men vil gerne engagere sig yderligere.

Der er et stort potentiale for at anvende digitale, deltagerdrevne forløb, der kan engagere borgere i at blive bedre til at sortere affald. Der mangler en skalerbar metode, der kan konvertere digital læring og deltagelse blandt københavnere til at indgå i fællesskaber omkring reelle, fysiske handlinger inden for affaldssortering og cirkulær økonomi.

Løsning

Der oprettes tre typer online læringsforløb: Et forløb for dem, der hurtigt vil have adresseret de mest gængse tvivlsspørgsmål, om hvordan noget skal sorteres. Et længere forløb, der har fokus på at ændre vaner og skabe større forståelse for affaldssortering. Og til sidst et forløb, der faciliterer digital deltagelse blandt borgere til indgåelse i forpligtende fællesskaber omkring reelle handlinger inden for affaldssortering og cirkulær økonomi.

Forløbene hænger sammen, så deltagere i det første forløb efter et antal måneder kan gå over til forløbet med fællesskabsdannende handlinger.

Effekt

Ved at formidle viden om affaldssortering gennem andre borgere øges genanvendelsen hos de københavnere, der bedst motiveres på denne måde.

7.5 BOLIGFORENINGER BLIVER CIRKULÆRE

Udfordring

I dag er mange boligforeninger ikke organiseret internt til at forbedre sortering og indgå i fællesskaber om sortering, genanvendelse og cirkulær økonomi.

Løsning

Boligforeninger får tilbud om at indgå i læringsforløb, der vil opbygge deres interne kompetencer og motivation for at investere i affaldssorterende materiel enten indendørs i lejligheder eller i gårde, samt engagere dem i en kampagne om at nedbringe deres affaldsmængder.

Ved at bruge f.eks. ABF som kanal kan der nås ud til ca. 1.700 andelsboligforeninger med op til ca. 90.000 borgere. Via bestyrelserne vil beboere i de deltagende boligforeninger få tilbud om læringsforløb, som skal give beboere engagement og motivation til at blive bedre til at sortere og genbruge.

Som led i forløbet vil hver enkelt boligforening sætte egne mål for, hvad de ønsker at opnå inden for affald og cirkulær økonomi, som en kernegruppe i boligforeningen vil få ansvar for at udleve i praksis. Disse mål kan siden fremvises for andre boligforeninger i kvarteret eller siden hele byen igennem en kampagne. Ved evt. tilføjelse af en konkurrence mellem boligforeninger om hvem, der kan nå sine mål og reducere mest i sit affald, kan effekten øges væsentligt.

Effekt

Det forventes, at beboerne i de berørte boligforeninger øger sorteringen af affald, hvilket øger genanvendelsen.

7.6 GRØNNE NABOFÆLLESSKABER MED FOKUS PÅ AFFALD OG CIRKULÆR ØKONOMI

Udfordring

Analyser og erfaringer viser, at typisk 3-5% af en befolkningsgruppe driver op imod 85% af samtalerne. Ved at lokalisere og indgå i samarbejde med disse nøglepersoners handlekompetencer og lederskab vil de kunne engagere flere borgere i grønne aktiviteter med fokus på bl.a. affald og cirkulær økonomi.

Løsning

Indsatsen vil starte med at kortlægge grønne aktiviteter og interesserede borgere i hver bydel. I dette forløb vil der blive lyttet til de interesser, værdier, ressourcer og indsatser, som borgerne allerede har eller organiserer sig rundt om. Der gennemføres 1:1-samtaler og 'husmøder' for de københavnere, som er sociale knudepunkter for de lokale nabolag. Dem, mange snakker med, har tillid til eller spørger til råds. Disse københavnere inviteres til samarbejde om at facilitere grønne nabofællesskaber ved f.eks. at invitere til 'husmøder' i deres netværk og lokalområde og anvende andre teknikker, der skaber fællesskaber.

Et handlekatalog, udarbejdet af Københavns Kommune, peger på hvilke handlinger, der skaber mest effekt sortingsmæssigt, genanvendelsesmæssigt, økonomisk og miljømæssigt. Inspireret af forslag fra kommunen vil det under lokale møder blive besluttet af københavnernes selv hvilke handlinger, man sammen ønsker at udføre lokalt. Derefter involveres yderligere lokale knudepunkter, såsom fx miljøpunkter, medborgerhuse, biblioteker, idrætsforeninger, vejlaug, gårdlaug, repair-caféer og mange flere.

De mange grønne nabofællesskaber vil lede til 'stormøder' i hvert af de forskellige kvarterer, hvor større indsatser og kampagner kan planlægges i fællesskab og man kan dele visioner og mål for bæredygtighed og reduktion af aftryk mv.

Dermed vil Københavns Kommune få en bæredygtig og langt mere handlekompetent partner forankret i boligkvartererne, som vil drive København i en bæredygtig retning for københavnernes baseret på deres værdier.

Effekt

Det forventes med denne indsats at gøre 10.000 københavnere aktive i grøn handling på bolig, affald og cirkulær økonomi og påvirke 100.000 naboer og i lokalsamfund. Derved kan det sandsynliggøres, at der i halvdelen af alle ca. 5.000 gårde i København vil være grønne nabofællesskaber med fokus på affald og cirkulær økonomi i 2024.

Tema 08

Prioritering af genanvendeligt affald

8.1 OMLÆGNING AF SKAKTE

Udfordring

Affaldsskaktene er i dag til restaffald og ikke til genanvendelige fraktioner. Undersøgelser viser, at de 20% af københavnere med adgang til skakt i mindre udstrækning sorterer madaffald end de øvrige borgere. Også for dem, der trods skakt sorterer madaffald, har skakten en negativ adfærdspåvirkning, da det er den nemmeste måde at bortskaffe sit affald.

Løsning

De eksisterende affaldsskakte omlægges til madaffald eller plast. Det gør det nemmere at komme af med disse typer affald og motiverer dermed flere borgere til at sortere. Ændringerne sker ved hjælp af affaldskonsulenter, der skal sørge for, at affaldsskaktene omlægges. Mange af ejendommene med skakte er almene boliger, og derfor kan løsning for disse ejendomme tilgås mere centralt gennem et samarbejde med de almene boligforeninger og andre foreninger, der selv ønsker at få omlagt eller nedlagt affaldsskakte. Som en del af indsatsen gives der fremover ikke byggetilladelse til affaldsskakte til restaffald i nybyggeri.

Effekt

Det forventes, at genanvendelsen øges ved at fjerne restaffaldets fordel som den nemmeste fraktion at bortskaffe.

8.2 BEHOLDERVOLUMEN I GÅRDENE TILPASSES 70 % GENANVENDELSE

Udfordring

Volumen hos de enkelte kundeforhold er i dag sat efter det nuværende behov og derved sorteringsgrad. Dette giver overfyldninger i takt med, at københavnernes bliver bedre til at sortere. Ifølge undersøgelser er det demotiverende for københavnernes at sortere deres affald i køkkenet for derefter ikke at kunne sortere det i gården, når beholderne til de genanvendelige fraktioner er overfyldte. Samtidig kan de nuværende beholdervolumener give københavnernes det indtryk, at det ikke er nødvendigt at sortere lige så meget, som Københavns Kommune har målsætning om.

Løsning

Alle kundeforhold får deres affaldsvolumen tilpasset, så det svarer til 70-80 % genanvendelse. Samtidig nedsættes affaldsvolumen for restaffald til 30-40 %.

Det sikres, at der altid er plads i beholderne til de genanvendelige fraktioner, og at københavnernes ikke skal aflevere deres sorterede genanvendelige affald i rest-beholderen.

Nedjusteringen af restaffaldsvolumen vil modsat skubbe københavnernes i retning af at sortere mere, da der ikke er plads i restaffaldsbeholderen. Det skal understøttes, at københavnernes ikke bortskaffer restaffaldet i beholderne til de genanvendelige fraktioner.

Omlægningen forventes at give udfordringer i en overgangsperiode. Derfor testes indsatsen i mindre skala for at opnå erfaringer med, hvordan udfordringerne bedst håndteres, inden det rulles ud i hele byen.

Effekt

Genanvendelsen øges ved at forhindre overfyldning i de genanvendelige fraktioner og lade beholdervolumen afspejle målsætningen.

8.3 STOP FOR FREMTIDIGE MOBILSUG TIL RESTAFFALD

Udfordring

Der er omkring 250 mobilsug i København. I mange kundeforhold med mobilsug er det nemmere at komme af med restaffaldet end med genanvendeligt affald. Dette har en negativ virkning på folks villighed til at sortere. Det er for nemt at komme af med restaffaldet i forhold til de genanvendelige fraktioner.

Løsning

Der stoppes med at gives byggetilladelser til mobilsug til restaffald, hvis suget er lettere tilgængeligt end de genanvendelige fraktioner. Det indskrives i affaldsregulativet, at det ikke er muligt at etablere mobilsug til restaffald.

Effekt

Det forventes, at genanvendelsen fremover potentielt øges ved at fjerne restaffaldets fordel som den nemmeste fraktion at aflevere.

Tema 09

Bedre indsamlingsmuligheder

9.1 FLERE MIKROBILER TIL BEDRE DÆKNING MED ALLE FRAKTIONER

Udfordring

En del ejendomme er undtaget fra en eller flere genanvendelige ordninger pga. fysiske begrænsninger ved fx adgangsforhold – enten på selve ejendommen eller ude på vejen, og pga. at vi ikke har mikrobiler til alle vores ordninger. Pt. kun til restaffald, madaffald og papir samt batterier.

En del af disse ejendomme kommer ikke til at være i nærheden af et offentligt sorteringspunkt og kommer derfor ikke til at have en reel mulighed for at sortere deres affald ud i de 10 fraktioner. En del kundeforhold forventes at blive dækket af de offentlige sorteringspunkter, men det er ikke alle genanvendelige fraktioner, der kommer til at dækkes af de offentlige sorteringspunkter.

Løsning

Bedre og mere udbredt mikrobilbetjening kan øge genanvendelsen ved at give flere adgang til flere fraktioner. De eksisterende mikrobiler skal ændres, så de indsamler genanvendelige fraktioner efter den prioriterede liste. Dvs. at f.eks. papirbilerne omlægges til at hente plast. Hvis sorteringspunkterne kan mikrobilbetjenes, er det desuden muligt at placere flere punkter og med flere fraktioner.

Effekt

Flere mikrobiler giver mulighed for at indføre alle fraktioner ved flere ejendomme, hvilket øger genanvendelsen.

9.2 FLEKSIBEL TØMNING - BESTIL TØMNING PÅ DAGEN ELLER TIL SPECIELLE EVENTS

Udfordring

Tømmefrekvensen er i dag sat ud fra en gennemsnitlig hverdagsdrift, men ved særlige begivenheder som fest, oprydning, flytning mv. er affaldsmængderne større end til hverdag. I disse tilfælde opstår overfyldning af beholdere, hvilket reducerer genanvendelsen.

Løsning

Problemet med overfyldte beholdere kan undgås ved at indføre mulighed for at bestille ekstra tømning med kort varsel. Der laves et modul, så bestilling af ekstratømning er let for fx viceværten. Løsningen aftales med ARC, og der informeres om den nye service på hjemmesiden. Det vil ikke koste den enkelte ejendom ekstragebyr for bestilling af ekstratømning af de genanvendelige fraktioner. Bestilles ekstratømning af restaffald, skal det koste et gebyr.

Effekt

Reduktion af overfyldte beholdere forventes at øge genanvendelsen.

9.3 STÅLCONTAINERE TIL RESTAFFALD AFSKAFFES

Udfordring

I dag er der i alt ca. 90 stålcontainere til restaffald forskellige steder i kommunen. Problemet med store beholdere med stort indkast er, at mange fristes til at hælde store emner i containeren, som burde være bragt til genbrugsstationen. En stor volumen tilskynder desuden ikke til kildesortering, da det opleves som let og uproblematisk at smide alt affald i den store container.

Løsning

De 90 stålcontainere fjernes og erstattes med mindre beholdere. Enkelte stålcontainere er privatejede, og der skal findes en løsning for fjernelse af disse. Ved at fjerne de store beholdere, skubbes københavnernes til at tage på genbrugsstationen, hvor affaldet kan sorteres korrekt og genanvendes i stedet for at ryge til forbrænding.

Effekt

Fjernelsen af de store stålcontainere forventes at skubbe københavnernes i retning af at kildesortere mere, hvorved genanvendelsen øges.

Kildesortering på Haraldsgade Nærgenbrugsstation

Tema 10

Nye indsamlingsordninger

10.1 HENTEORDNING FOR HAVEAFFALD, POTTEMULD OG DYRESTRØELSE

Udfordring

I dag kan man aflevere haveaffald på genbrugsstationerne, mens dyrestreelse ender i restaffaldet. En undersøgelse viser, at restaffaldet i Københavns Kommune indeholder 2.500 ton kattegrus og andet dyrestreelse mens der er et potentiale på 3.000 ton haveaffald fra etageboliger.

Løsning

Der indføres en ny obligatorisk henteordning ved husstanden for haveaffald, pottemuld og dyrestreelse, som kan komposteres sammen.

Effekt

Udsortering af dyrestreelse og øget udsortering af haveaffald øger genanvendelsen.

10.2 HENTEORDNING FOR KERAMIK OG PORCELÆN

Udfordring

Der er 1.200 tons keramik og porcelæn i restaffaldet og 400 tons i storskraldet, som kan kildesorteres til genanvendelse. Keramik og porcelæn er uønskede materialer i glasordningen, da det ødelægger maskineriet i glassmelterier. Keramik og porcelæn bliver i dag anvendt som fx vejfyld og tæller ikke med i genanvendelsen i København.

Løsning

Der etableres en henteordning for keramik og porcelæn som supplement til genbrugspladserne, da mange borgere ikke tager på genbrugspladsen med ødelagte tallerkener og kopper.

Det undersøges hvilken henteordning, der er mest hensigtsmæssig. Det kunne evt. være som en separat hylde i Farligt affald-skabet, som en boks eller som del af Farligt affald-boksen, hvis den deles op med skillevæg eller en anden løsning.

Nye behandlingsmetoder gør, at porcelæn kan anvendes til stenuldsproduktion, mens keramik kan anvendes i beton.

Effekt

Udsortering af keramik og porcelæn øger genanvendelsen.

